

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

Iniúchadh a dhéanamh ar an ngá atá le comhoibriú ar fud na hEorpa chun dlús a chur le gníomhaíocht chun tailte portaigh a athchóiriú, a chaomhnú agus a bhainistiú go hinbhuanaithe

Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa

Tuarascáil ar an Staidéar Turgnamhach Meán Fómhair 2022

Clár Ábhar

<i>Giorrúcháin</i>	2
<i>Achoimre Fheidhmeach</i>	3
1. Réamhrá	5
<i>Cad atá i gceist le tailte portaigh?</i>	5
<i>Tailte portaigh i mbeartas</i>	6
<i>Comhoibriú trasnáisiúnta do thailte portaigh</i>	7
<i>Comhráite i dtreo Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa</i>	7
<i>An dúshlán: Conas is féidir le líonra a fhaigheann tacaíocht ón rialtas breisluach a thabhairt do thailte portaigh na hEorpa?</i>	9
2. Modheolaíocht Staidéir Turgnamhach	10
<i>Rannpháirtithe</i>	10
<i>Agallaimh & suirbhé</i>	10
<i>Ceardlanna</i>	11
<i>Seisiún Faisnéise Ar Líne</i>	11
<i>Amlíne</i> 12	
3. Torthaí - Dearcadh do Thionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa	14
(i) Dúshlán d'athchóiriú tailte portaigh.....	14
<i>Eolas, taighde & eolaíocht</i>	15
<i>Cistiú & maoiniú</i>	15
<i>Teicniúil/praiticiúil</i>	16
<i>Beartas</i> 16	
(ii) Riachtanais atá ag teacht chun cinn maidir le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa... 16	
A. Tacaíocht a fhaightear ón Rialtas	17
B. Comhoiriúnú méadaithe.....	17
C. Glór aontaithe & soiléir do thailte portaigh.....	18
D. Réitigh níos inmhathana d'fheirmeoirí & d'úinéirí talún ar scála	19
E. Cur chuige uile-Eorpach, lánpháirtithe le comhoibriú ilpháirtithe leasmhara	20
(iii) Riachtanais ardtosaíochta maidir le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa.....	21
(iv) Tairbhí a bhaineann le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa	22
(v) Tacaíocht, róil, agus rannchuidiú le haghaidh Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa... 24	
(vi) Na rioscaí a bhaineann le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa a fhorbairt	26
(vii) Líonraí atá ann cheana féin	28
4. Conclúid agus na chéad chéimeanna eile	32
<i>Moltaí</i> 32	

Foscúibhinn	34
Modheolaíocht Staidéir Turgnamhach: Tuilleadh Eolais	34
Liosta de na líonraí atá ann cheana féin atá ag obair le tailte portaigh	35
Ceisteanna Suirbhé	38

Giorrúcháin

CP	Comhdháil na bPáirtithe
TTPE	Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa
TDTP	Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh
ATF	Athrú Talamhúsáide agus Foraoiseacht
SPNF	An tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra
SFI	Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe
NA	Na Náisiúin Aontaithe
TCNA	Tionól Comhshaoil na Náisiún Aontaithe

Achoimre Fheidhmeach

Tá tailte portaigh, ar cineál bogaigh iad, ar na héiceachórais is luachmhaire san Eoraip maidir le bithéagsúlacht, cáilíocht uisce, cosaint ar thuilte agus stóráil carbóin. Is céim ríthábhachtach é tailte portaigh a athfhliuchadh chun astuithe CO₂ a laghdú agus chun athrú aeráide a mhaolú. Mar sin féin, in ainneoin go bhfuil siad mar chosantóirí d'athrú aeráide, níl na tairbhí sin á mbaint amach go hiomlán.

Tá sé ríthábhachtach go gcinnteoidh muid go ndéantar tailte portaigh a chaomhnú, a athchóiriú agus a bhainistiú go hinbhuanaithe anois, agus dár dtodhchaí. Chun cailteanas tailte portaigh ar fud na hEorpa a aisiompú, ní mór do na páirtithe leasmhara go léir teacht le chéile agus dlús a chur le gníomhaíochtaí dearfacha do thailte portaigh.

Ag Comhdháil na NA 2021 ar Athrú Aeráide (CP26) bhí treoir chun gnímh chun comhrá a oscailt ar conas a d'fhéadfaí comhoibriú uile-Eorpach ar thailte portaigh idir na páirtithe leasmhara go léir a uasmhéadú trí Thionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa (TTPE) féideartha. Chun plé a chur chun cinn, thiomáin an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (SPNF) na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht na hÉireann, agus Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara na hÉireann staidéar turgnamhach chun a thuiscint conas a d'fhéadfadh líonra uile-Eorpach dul i bhfeidhm go dearfach ar thailte portaigh. Thug Bax & Company faoin staidéar agus thacaigh Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh Chlár Comhshaoil na Náisiún Aontaithe leis.

Áiríodh leis an staidéar turgnamhach agallaimh agus suirbhéanna le breis agus 150 saineolaí, cleachtóir agus díograiseoir tailte portaigh ó níos mó ná 15 tír ar fud na hEorpa. Ina theannta sin, reáchtáladh ceardlanna ar líne agus go pearsanta chun na príomhriachtanais a d'fhéadfadh TTPE aghaidh a thabhairt orthu a scrúdú go domhain agus chun deiseanna a aithint maidir le tionscnaimh reatha agus cinn a bhí ann roimhe seo, a fhorbairt. Leagtar amach sa tuarascáil seo torthaí an staidéir thurgnamhaigh seo.

Sainaithníodh príomhréimsí a d'fhéadfadh leas a bhaint as comhoibriú Eorpach ar thailte portaigh sa staidéar, agus roinntear iad sna cúig chatagóir seo a leanas:

- **Líonra a fhaigheann tacaíocht ón rialtas** chun feasacht pholaitiúil a mhéadú, cistiú ar an mórchóir a aithint agus cuidiú lena dhíghlasáil, agus chun malartú eolais a spreagadh ar gach leibhéal.

- **Comhoiriúnú méadaithe** chun comhfhís a leagan amach maidir le bainistiú inbhuanaithe tailte portaigh, cur chuige eolaíoch inchomparáide a chruthú, agus tacú le gníomhaíochtaí comhordaithe ar fud eagraíochtaí.
- Ardaítear le **glór aontaithe soiléir** do thailte portaigh agus tacaíocht ar fáil ón eolaíocht agus ó rialtais, próifíl na dtailte portaigh, agus cruthaítear leis guth comhpháirteach níos airde chun saincheisteanna tailte portaigh a chosaint.
- **Réitigh níos inmharthana** d'fheirmeoirí agus d'úinéirí talún ar scála lena dírfítear ar dhreasachtaí eacnamaíocha fadtéarmacha, lena gcuirtear dlús le heacnamaíocht na dtailte portaigh, agus lena dtacaítear le suíomhanna píolótacha ar an mórchoir.
- **Cur chuige lánpháirtithe uile-Eorpach** i leith na dtailte portaigh le comhoibriú ilpháirtithe leasmhara lena gcothaítear comhrá oscailte agus trédhearcach, atá trasearnála agus ar gach leibhéal páirtithe leasmhara, agus lena ndéantar tionscnaimh reatha a fheabhsú.

Is é cuspóir na tuarascála seo ná torthaí an Staidéir Thurgnamhaigh ar TTPE a dhoiciméadú le haghaidh saineolaithe tailte portaigh, taighdeoirí, comhairleoirí beartais, cleachtóirí, feirmeoirí, agus ionadaithe pobail, i measc daoine eile.

Is é an chéad chéim eile i dtreo TTPE a chruthú ná an Chéim Ullmhúcháin a dhéanfaidh an fíis tosaigh le haghaidh TTPE a fheabhsú. Ba cheart é seo a chomhfhorbairt leis na páirtithe leasmhara agus na comhpháirtithe go léir.

Clárchosán Chlóirthigh, Contae Uíbh Fhailí, Éire

1. Réamhrá

Cad atá i gceist le tailte portaigh?

Is cineál bogaigh atá le fáil i mbeagnach gach tír ar domhan iad tailte portaigh – ar a dtugtar bogaigh, eanaigh agus portaigh freisin. Ciallaíonn a riocht báite ar feadh na bliana nach féidir le hábhar planda marbh lobhadh go hiomlán. Ina áit sin, forbraíonn sé chun móin a chruthú. Carnann an mhóin thar na mílte bliain, ag éirí, in áiteanna, roinnt méadar ar tiús. Tagraíonn talamh portaigh don ionar seo d’ábhar planda neamh-lofa agus don ghnáthóg bhogaigh a fhásann ar a dromchla araon, a gheobhaidh bás sa deireadh agus a athróidh ina ithir mhóna é féin leis na riochta fliucha cearta.

Tá tailte portaigh i ngach ilchríoch, agus cé go bhfuil siad go léir báite, is féidir leo a bheith an-ilchineálach. San Eoraip amháin, tá raon éiceachórais tailte portaigh ó bhrat bogaigh gan crainn na hÉireann agus na hAlban go portaigh ardaithe Thuaisceart na hEorpa, bogaigh

sreang-loig Thuaisceart Chríoch Lochlann, agus eanaigh Dheisceart na hEorpa. Le héagsúlacht den sórt sin, tá cur chuige íogair i leith bainistíocht agus athchóiriú tailte portaigh ríthábhachtach, rud a fhágann go bhfuil comhoibriú uile-Eorpach riachtanach.

Láthair Laitviach le Mara Pakalne & Vallei Zwarte Beek le Wim Dirck

In ainneoin nach gclúdaíonn sé ach 3% de dhromchla na talún ar fud an domhain, meastar go bhfuil ar a laghad 550 gigatonna carbóin sna tailte portaigh - níos mó ná dhá uair an méid atá stóráilte i ngach foraois, agus comhionann le 75% den charbón ar fad san atmaisféar. Fágann sin gur tailte portaigh an stór carbóin talamhbhunaithe is mó ar domhan, in ainneoin a gclúdach dromchla measartha beag. Seachas a ról ríthábhachtach i stóráil carbóin, soláthraíonn tailte portaigh seirbhísí ríthábhachtacha éiceachórais freisin. Ina staid fhlíuch nádúrtha, cuireann siad cosc ar thuilte agus triomach, cabhraíonn siad le huisce óil glan a chinntiú, agus an riosca dóiteáin a laghdú. Tá tailte portaigh thar a bheith tábhachtach freisin don bhithéagsúlacht, áit a bhfuil éin neamhchoitianta, plód feithidí agus plandaí neamhghnácha ina gcónaí iontu. Cuireann na fachtóirí seo go léir le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na NA.

Tá tábhacht chultúrtha freisin ag tailte portaigh dá n-áitritheoirí daonna. Chomh maith le cosaint a chur ar fáil in aghaidh tuilte, is áit áineasa iad tailte portaigh agus áit le dul i ngleic leis an dúlra. A bhuí lena stair fhada agus a nádúr caomhnaitheach, tá feidhm thábhachtach chartlainne ag tailte portaigh freisin, agus an cumas acu stair eolaíoch agus pobail a chaomhnú thar na mílte bliain. Nuair a bhaintear an mhóin, cailítear an chartlann seo go deo.

Tailte portaigh i mbeartas

Tá éagsúlacht mhór idirnaisc ag tailte portaigh agus á mbainistiú i go leor earnálacha éagsúla. I measc na réimsí beartais is infheidhme de chuid an AE tá an Treoir um Ghnáthoga agus Natura 2000, Straitéis Bithéagsúlachta 2030, Rialacháin ATF, Creat Aeráide agus Fuinnimh 2030, Comhbheartas Talmhaíochta, Straitéis Feirme go Foirc, an Chreat-treoir Uisce, Straitéis

Théamúil Ithir, Aistriú Cóir, an Treoir maidir le Fuinneamh In-athnuaite, agus an Treoir AE um Mheasúnú Tionchair Timpeallachta (MTT).

Ag Tionól Comhshaoil na Náisiún Aontaithe in 2019, thug gach tír gealltanais oibriú le chéile i dtreo Caomhnú agus Bainistiú Inbhuanaithe na dtailte portaigh a chuirtear in iúl i Rún TCNA 4/16. Agus muid ag druidim le Deich mBliana na NA ar Athchóiriú Éiceachórais, tá sé rithabhachtach go gcinntimid go ndéantar tailte portaigh a chaomhnú, a athchóiriú agus a bhainistiú go hinbhuanaithe.

Comhoibriú trasnáisiúnta do thailte portaigh

D'fhéadfadh tionchar an-dearfach a bheith ag baint le páirtithe leasmhara a thabhairt le chéile ar thailte portaigh. Thug Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh, Tionscnamh Bainistíochta na dTailte Portaigh ASEAN, "MoorDialog" na Gearmáine agus Comhairle Nordach na nAirí le fios cheana féin conas gur féidir le comhoibriú feasacht a ardú agus gníomhaíocht a spreagadh. Cé go bhfuil tús curtha ag roinnt tíortha Eorpacha aghaidh a tabhairt ar thailte portaigh go díreach laistigh dá straitéis náisiúnta (e.g., Straitéis Náisiúnta Tailte Portaigh na hÉireann, Plean Gníomhaíochta Móna Shasana agus Straitéis Náisiúnta um Chosaint Tailte Portaigh na Gearmáine), d'fhéadfadh líonra tiomnaithe idir tíortha sineirgí láidre a chruthú, dlús a chur le gníomhaíocht agus cur le tionchar ar scála trí chomhiarracht idirnáisiúnta chomhoibríoch. Agus beartais an Bhirt Nua Ghlais (lena n-áirítear rialachán athbhreithnithe ATF in Fit for 55-pacáiste agus Tionscnamh Feirmeoireachta Carbóin) ag tabhairt deis ollmhór chun gealltanais agus gníomhaíocht ar thailte portaigh a chur chun cinn ar fud na hEorpa, is am tráthúil é do pháirtithe leasmhara na hEorpa teacht le chéile agus comhoibriú ar thailte portaigh a éilítear le fada a chruthú.

Comhráite i dtreo Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa

Comhpháirtíocht idirnáisiúnta is ea Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh (TDTP) a cuireadh ar bun in 2016 ag príomhshaineolaithe agus institiúidí ag CCNAAA CP22 i Maracó. Is é misean an Tionscnaimh ná tailte portaigh a chosaint mar an stoc carbóin orgánach talún is mó ar domhan agus cosc a chur air ó bheith á hastú isteach san atmaisféar.

Tar éis rath an TDTP, tháinig spéis chun Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa a bhunú ar leibhéal réigiúnach ó phlé le comhpháirtithe ag cruinniú bliantúil Eurosité in 2018. Thionóil Gníomhaireacht Fheidearálach na Gearmáine um Chaomhnú an Dúlra (BfN) agus BMUV (BMU roimhe seo) tuilleadh phlé nuair a d'óstáil siad ceardlann malartaithe beartais tailte portaigh na hEorpa in 2019. Phléigh an TDTP, saineolaithe agus páirtithe leasmhara ó níos mó ná 12 Bhallstát de chuid an AE agus tíortha Eorpacha eile conas caomhnú tailte portaigh a chomhtháthú ar leibhéal Eorpach, a bhfuil achoimre air i gCoimre Beartais BfN.

Dianna Kopansky, ceann an TDTP leis an Aire Malcolm Noonan (ar chlé), Philip Blackwell ón Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara, Julie Van Offelen ón TDTP agus Jelke Brandenhof ó Eurosite (ar dheis) ag ceardlann TTPE i mBaile Átha Cliath i mí Aibreáin 2022. (Grianghraf tógtha ag Marc Scharping/NABU).

I mí na Samhna 2021, thug Rialtas na hÉireann an comhrá chun cinn trí imeacht a eagrú ar “Comhráite i dtreo Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa” ag an bPailliún Tailte Portaigh Domhanda ag CCNAAA CP26.

Cainteoirí an imeachta(ar chlé), agus an tAire Malcolm Noonan ag tabhairt aitheasc tosaigh (ar dheis) ag Pailliún Tailte Portaigh ag CP26 i nGlaschú

Thug an t-imeacht ceathrar aire Eorpach le chéile, le tacaíocht ó naonúr príomhshaineolaithe tailte portaigh agus feirmeoirí leasmhara, chun an tábhacht a bhaineann le tailte portaigh a chosaint agus a athchóiriú agus luach an chomhoibrithe Eorpaigh a phlé.

Léirítear le comhroinnt smaointe, dearcthaí agus taithí maidir le sraith de dhúshláin choiteanna, comhfhíseanna agus réitigh phraiticiúla a bhunú an spéis shuntasach ó pháirtithe leasmhara éagsúla i TTPE. Leis an tacaíocht a léirítear le Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh faoi stiúir CCNA don TTPE, neartaíodh uailmhianta dá bhreisfhorbairt.

An dúshlán: Conas is féidir le líonra a fhaigheann tacaíocht ón rialtas breisluach a thabhairt do thailte portaigh na hEorpa?

Tar éis an imeachta ag CP26 agus an tsuim mhór a léiríodh i TTPE, Éire, thiomáin óstaigh an imeachta, le tacaíocht ó Bax & Company, an staidéar turgnamhach seo chun tuiscint a fháil ar conas a d'fhéadfadh tionchar dearfach a bheith ag líonra a fhaigheann tacaíocht ón rialtas ar thailte portaigh na hEorpa. Aithníodh leis an staidéar seo na tairbhí féideartha a d'fhéadfadh fabhrú mar gheall ar chomhoibriú trastíre ar bhainistiú tailte portaigh ag gach leibhéal.

Ba iad seo a leanas spriocanna staidéar turgnamhach an Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa:

- A aithint an bhfuil gá le comhoibriú uile-Eorpach a d'fhéadfadh breisluach a thabhairt do thailte portaigh na hEorpa
- Dul i dteagmháil le grúpaí éagsúla páirtithe leasmhara Éireannacha agus idirnáisiúnta, lena n-áirítear rialtais, ENR, taighde, agus an earnáil phríobháideach, chun a n-ionchur a bhailiú ar an méid a d'fhéadfadh TTPE a chur ar fáil
- Sonraí bunlíne rithabhachtacha a bhailiú chun an chéad chéim eile, an Chéim Ullmhúcháin, d'fhorbairt TTPE a chur chun cinn

2. Modheolaíocht Staidéir Turgnamhach

Chuimsigh an staidéar turgnamhach 45 agallamh leath-struchtúrtha, suirbhé cáilíochtúil, agus 2 cheardlann.

Taighde deisce
Sainaithint riachtanas
Tionscnaimh, straitéisí
& líonraí atá ann
cheana féin

Agallaimh & suirbhé
45 agallamh & 43
freagra ar shuirbhé ó
shaineolaithe tailte
portaigh i >15 tír

Ceardlanna
Comhdhearcadh ar
thorthaí le linn seisiúin
phearsanta agus ar líne

Rannpháirtithe

Ba é SPNF na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht, agus na Roinne Talmhaíochta, Bia agus Mara a stiúraigh an staidéar turgnamhach, agus ba é Bax & Company a stiúir é. Dhírigh an staidéar ar thíortha a raibh clúdach níos mó ná 2% acu ar thailte portaigh dá n-achar dromchla iomlán. Tháinig na príomhrannpháirtithe ó eagraíochtaí neamhrialtasacha, eagraíochtaí sochaí sibhialta, institiúidí taighde, ollscoileanna, agus gníomhaireachtaí leathstáit. Cruthaíonn go leor de na rannpháirtithe comhpháirtíochtaí trí thionscadail arna gcistiú ag an AE amhail INTERREG, Horizon 2020, Horizon Europe, agus an clár LIFE.

Taispeántar leis an léarscáil na tíortha a bhí páirteach sna hagallaimh le haghaidh staidéar turgnamhach. Áirítear leis seo an Fhionlainn, an Eastóin, Éire, an Ghearmáin, an tSualainn, an Laitvia, an Liotuáin, an Pholainn, an Ísiltír, an RA, agus an Danmhairg. An Fhrainc, an Bheilg, agus an Ostair.

Agallaimh & suirbhé

Chun léargas níos fearr a fháil ar na dúshláin agus na deiseanna féideartha do TTPE, rinneadh agallaimh leath-struchtúrtha le 45 saineolaí tailte portaigh, lena n-áirítear 27 agalláí

idirnáisiúnta agus 18 n-agalláí Éireannacha ó Mhárta go hAibreán 2022. Bhí sé mar aidhm leis na hagallaimh agus an suirbhé freisin ceachtanna a fhoghlaim ó thionscnaimh a bhí ann roimhe seo agus atá ann cheana féin, chomh maith le comhpháirtíochtaí féideartha a phléigh.

Ceardlanna

Rinneadh ceardlanna chun na príomhriachtanais a d'fhéadfadh TTPE aghaidh a thabhairt orthu a scrúdú go domhain, chun torthaí na n-agallamh turgnamhach agus an tsuirbhé thurgnamhaigh a chur i láthair agus chun tarraingt ar shaineolas grúpa éagsúil eolaithe tailte portaigh na hEorpa agus saineolaithe ó ENR, eagraíochtaí líonra agus institiúidí taighde. Tugadh faoi dhá cheardlann le linn an staidéir thurgnamhaigh; ceann go pearsanta i mBaile Átha Cliath agus ceann ar líne.

Ceardlann TTPE i dTeach an Chustaim, Baile Átha Cliath, Éire (Grianghraf tógtha ag Marc Scharping/NABU)

Seisiún Faisnéise Ar Líne

Ar an 26 Bealtaine 2022, eagraíodh seisiún uair an chloig ar líne chun na páirtithe leasmhara éagsúla a bhí rannpháirteach go dtí seo sa chéim thurgnamhach seo den phróiseas a thabhairt le chéile.

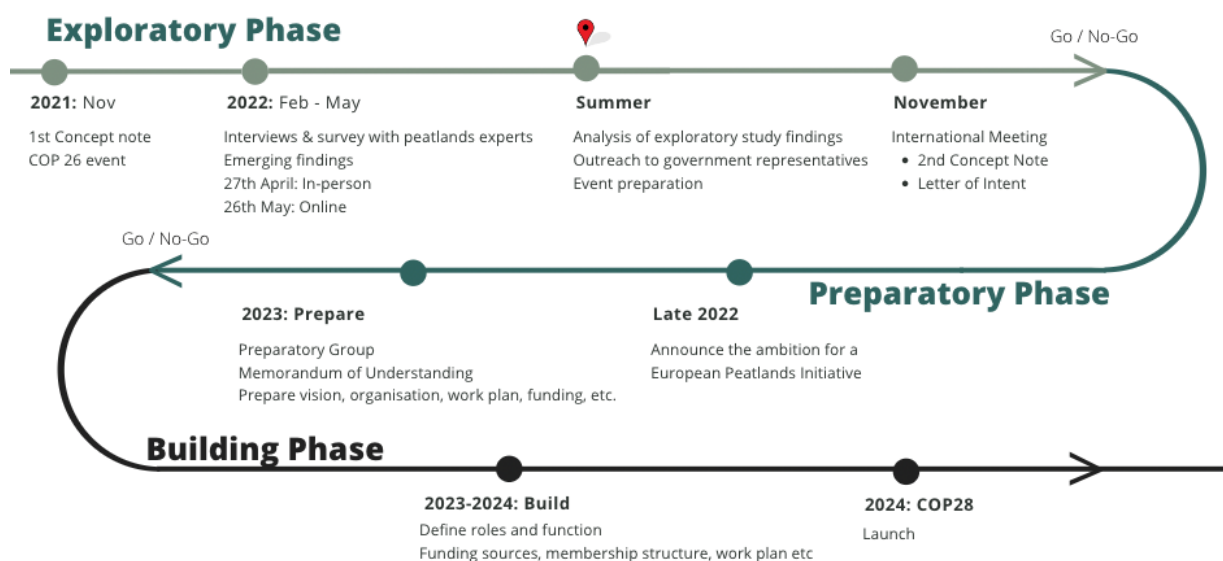
Thug an seisiún breis agus 30 saineolaí, eolaí agus cleachtóir tailte portaigh le chéile ó institiúidí taighde ar fud na hEorpa, ó ENR agus ó ghníomhaireachtaí rialtais chun iad a thabhairt cothrom le dáta ar na torthaí atá ag teacht chun cinn ó agallaimh, suirbhé agus ceardlann staidéar turgnamhach TTPE. Thug Dianna Kopansky ó Thionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh óráid spreagúil, ag sonrú a ról, a dtacaíocht agus a bhfís don TTPE.

Iarradh ar an lucht freastail ceisteanna a chur ar fáil le linn seisiún C&F, a freagraíodh le linn an tseisiúin agus i ndoiciméad leantach. Taifeadadh an seisiún, agus tá an físeán ar fáil ach é a iarraidh.

Amlíne

Moltar an tionscnamh a fhorbairt laistigh de chéimeanna ar leith chun comhoibriú éifeachtach a chruthú leis na páirtithe leasmhara go léir. Is féidir é seo a shamhlú mar 3 chuid (i) turgnamhach, (ii) ullmhúcháin, agus (iii) forbairt.

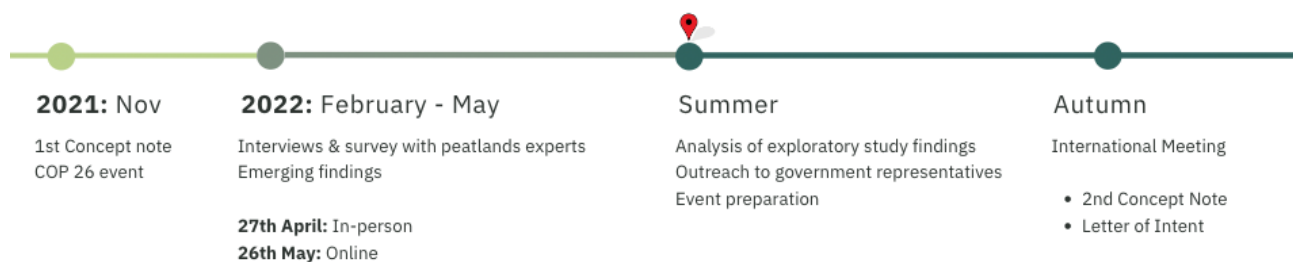
Source	Translation
Exporatory Phase	Céim Thurgnamhach
2021: Nov 1 st Concept note Cop 26 event	2021: Samhain An chéad Nóta coincheapa d'imeacht CP 26
2022: Feb – May Interviews & survey with peatlands experts Emerging findings 27 th April: In-person 26 th May: Online	2022: Feabhra – Bealtaine Agallaimh & suirbhé le saineolaithe tailte portaigh Torthaí atá ag teacht chun cinn 27 Aibreán: Go pearsanta 26 Bealtaine: Ar líne
Summer Analysis of exploratory study findings Outreach to government representatives Event preparation	Samhradh Anailís ar thorthaí an staidéir thurgnamhaigh For-rochtain chuig ionadaithe rialtais Ullmhú don imeacht
November International Meeting 2 nd Concept Note Letter of intent	Samhain Cruinniú Idirnáisiúnta An dara Nóta Coincheapa Litir Intinne
Go/ No-Go	Gluais/Staid
Preparatory Phase	Céim Ullmhúcháin
Late 2022 Announce the ambition for a European Peatlands Initiative	Deireadh 2022 An uailmhian do Thionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa a fhógairt
2023: Prepare Preparatory Group Memorandum of Understanding Prepare vision, organisation, work plan, funding, etc.	2023: Ullmhaigh Grúpa Ullmhúcháin Meabhrán Tuisceana Ullmhaigh fíis, eagraíocht, creatlach oibre, cistiú, srl.
Building Phase	Céim Forbartha
2023-2024: build Define roles and function Founding sources, membership structure, work plan, etc.	2023-2024: forbair Sainmhínigh ról agus feidhm Foinsí bunaidh, struchtúr ballraíochta, creatlach oibre, srl.
2024: COP28 Launch	2024: CP28 Lainseáil

Céimeanna molta d'fhorbairt TTPE

Cuireadh tús leis an gcéim thurgnamhach tar éis CP26 i mí na Samhna 2022 agus leanfaidh sé ar aghaidh go dtí an chéad imeacht ardleibhéil eile ina gcomhaontófar nóta coincheapa agus Litir Intinne ag deireadh 2022.

Source	Translation
2021: Nov 1 st Concept note COP 26 event	2021: Samhain An chéad Nóta coincheapa Imeacht CP 26
2022: February – May Interviews & survey with peatlands experts Emerging findings 27 th April: In-person 26 th May: Online	2022: Feabhra – Bealtaine Agallaimh & suirbhé le saineolaithe tailte portaigh Torthaí atá ag teacht chun cinn 27 Aibreán: Go pearsanta 26 Bealtaine: Ar líne
Summer Analysis of exploratory findings Outreach to government representatives	Samhradh Anailís ar thorthaí turgnamhacha For-rochtain chuig ionadaithe rialtais
Autumn International Meeting 2 nd Concept note Letter of Intent	An Fómhar Cruinniú Idirnáisiúnta An dara Nóta coincheapa Litir Intinne

Amlíne do chéim turgnamhach TTPE

3. Torthaí - Dearcadh do Thionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa

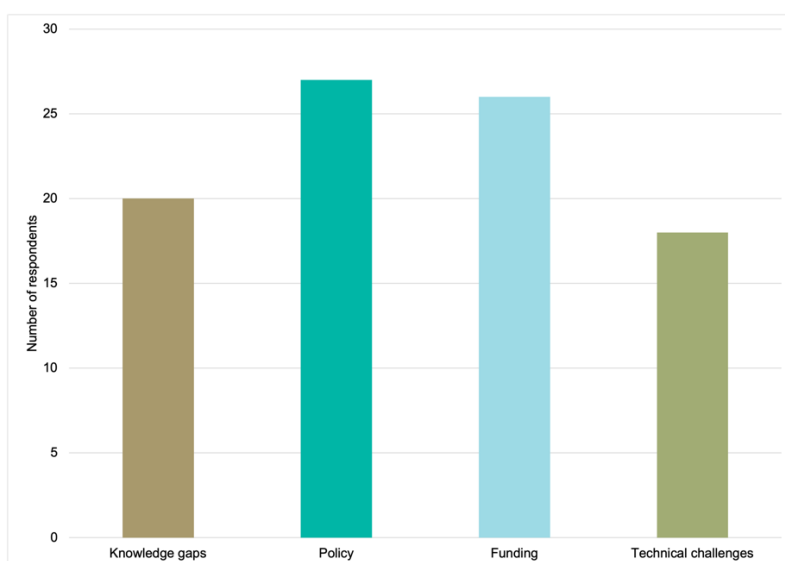
Is féidir torthaí staidéar turgnamhach TTPE (agallaimh, suirbhé, ceardlanna) a eagrú mar seo a leanas:

- (i) Dúshlán d'athchóiriú tailte portaigh
- (ii) Riachtanais atá ag teacht chun cinn maidir le TTPE
- (iii) Riachtanais ardtosaíochta do TTPE
- (iv) Tairbhí do thailte portaigh
- (v) Tacaíocht, róil, agus ranníocaíochtaí
- (vi) Rioscaí a bhaineann le forbairt TTPE
- (vii) Líonraí atá ann cheana féin

(i) Dúshlán d'athchóiriú tailte portaigh

Léirítear leis an agallamh agus an suirbhé príomhdhúshlán thar raon leathan ceisteanna maidir le hathchóiriú tailte portaigh. Tháinig na príomhdhúshlán a aithníodh faoi na hábhair eolais, cistithe agus maoinithe, teicniúil agus praiticiúil agus beartais. D'fhéadfadh rannpháirtithe catagóirí iolracha a roghnú.

Cad iad na príomhdhúshlán atá romhat féin nó ag d'eagraíocht maidir le bainistiú agus athchóiriú tailte portaigh?

Source	Translation
Number of respondents	Líon na bhfreagróirí
Knowledge gaps	Bearnaí eolais
Policy	Beartas
Funding	Cistiú
Technical challenges	Dúshláin teicniúla

Sainaithníodh beartas mar an príomhdhúshlán, agus cistiú, bearnaí eolais agus dúshláin teicniúla ina dhiaidh sin. Tá na dúshláin seo casta agus ilghnéitheach. Tá achomre thíos ar na príomhfhreagairtí a bhaineann le gach catagóir.

Eolas, taighde & eolaíocht

- Easpa bunachair shonraí dhigiteacha láidre
- Easpa ardán malairte eolais coitianta
- Uirlisí monatóireachta agus tomhais GCT tearcfhorbartha
- Easpa feasachta ar thairbhí na dtailte portaigh ar fud na sochaí
- Easpa aistrithe eolais ó ghlúin go glúin
- Easpa tuisceana cuimsitheach ar fheidhm na dtailte portaigh, ar fhásra, ar ithreacha
- Ganntanas saineolaithe tailte portaigh a bhfuil eolas sonrach acu faoi theicnící athchóirithe nó taighde

Cistiú & maoiniú

- Easpa samhlacha airgeadais fadtéarmacha nó straitéisí cistithe (e.g., creidmheasanna carbóin, ÍSÉ, íocaíochtaí bunaithe ar thorthaí, fóirdheontais)
- Easpa cásanna ratha móra, inscálaithe agus cruthaithe
- Slabhraí soláthair tearcfhorbartha do bharra riascshaothraithe

- Easpa acmhainní ag dul go dtí an talamh nó ag leibhéal an phobail (e.g., soláthar foirne, oibrithe deonacha, bearta praiticiúla)
- Easpa comhaontuithe soláthair fadtéarmacha do tháirgí malartacha

Teicniúil/praiticiúil

- Eolas praiticiúil neamhleor ar chleachtais agus ar theicnící athchóirithe
- Eisiúint agus cothabháil leanúnach do cheadúnais ghníomhacha maidir le baint mhóna agus a onnmhairiú móna
- Iomaíocht talamhúsáide le feirmeoirí talmhaíochta "traidisiúnta"
- Easpa roghanna eile portaigh sa ghairneoireacht (e.g., foshraitheanna muisiriún)
- Ganntanas conraitheoirí cáilithe le haghaidh oibreacha athchóirithe
- Easpa rannpháirtíochta tionscail phríobháidigh chun inbhuanaitheacht eacnamaíoch a spreagadh
- An gá atá le bainistiú a dhéanamh ar éifeachtaí tailte portaigh ar an dobharcheantar uisce agus ar fheirmeacha comharsanachta
- Castachtaí na bithshlándála maidir le soláthar ábhar athchóirithe (e.g., caonach Sfagnum)

Beartas

- An gá atá le tacaíocht láidir pholaitiúil agus le gníomhaíocht láidir ar fud tíortha
- Easpa comhoiriúnaithe trasna beartais rialtais nó réigiúnacha agus saincheisteanna a bhaineann le riachtanais iomaíocha fhuinnimh agus caomhnú an dúlra
- Easpa sonraí éifeachtacha ar thailte portaigh le heolas a thabhairt do reachtaíocht chruinn agus leordhóthanach
- Déanann monaplachtaí móra talmhaíochta feirmeoirí a dhíspreagadh ó chleachtais a athrú
- Easnamh ar rialacháin agus ar dhlíthe lárnacha do chosaint tailte portaigh
- Éilítear le bainistíocht tailte portaigh cur chuige comhtháite (bithéagsúlacht, uisce, aeráid, fuinneamh)

(ii) Riachtanais atá ag teacht chun cinn maidir le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa

Bhí cúig riachtanas ag teacht chun cinn maidir le bainistiú tailte portaigh san Eoraip mar thoradh ar an staidéar turgnamhach, bunaithe ar na dúshláin do thailte portaigh. Déanann na riachtanais seo cur síos ar na bealaí ina bhféadfadh comhoibriú níos láidre cabhrú le bacainní beartais agus gníomhaíochta a shárú maidir le hathchóiriú, cosaint agus bainistiú tailte portaigh.

A. Tacaíocht a fhaightear ón Rialtas

Tacadóirí polaitiúla a mhéadú

Comhoibriú arna thacú ag an rialtas chun gníomhaíocht ar scála níos mó a thabhairt, chun bacanna polaitiúla a shárú, agus chun bainistíocht tailte portaigh a phríomhshruthú trasna earnálacha, trí thionchar níos láidre a imirt ar gach straitéis idirnáisiúnta agus náisiúnta.

Cistiú ar an mórchoir a dhíghlasáil

Cistiú rialtais ar an mórchoir a úsáid le haghaidh athchóirithe agus chun cistiú leanúnach do thaighde a spreagadh.

Malartú a spreagadh ag gach leibhéal

Comhairleoirí ar leibhéal an rialtais ag roinnt dea-chleachtais maidir le straitéisí náisiúnta agus creataí rialtais do mhargaí carbóin.

An bhearna idir eolaithe agus lucht déanta beartas a éascú chun cinnteoireacht atá bunaithe ar an eolaíocht a mhéadú.

B. Comhoiriúnú méadaithe

Comhfhís a leagan amach

Fís aontaithe atá soiléir agus comhsheasmhach do thailte portaigh ar fud na hEorpa arna thacú, nuair is féidir, trí bheartais, rialacháin agus reachtaíocht náisiúnta agus réigiúnach a ailíniú.

Cuir chuige inchomparáide a chruthú

Tacaíocht do chaighdeáin choiteanna, inrochtana agus inúsáidte maidir le caomhnú, athchóiriú agus bainistíocht inbhuanaithe ar scála toisc go bhfuil easpa critéar, treorach agus modha atá ar fáil go héasca chun faireachán agus tuairisciú a dhéanamh ar astaíochtaí GCT.

Tacú le gníomhaíochtaí comhordaithe

Comhordú méadaithe ar ghníomhaíochtaí i dtionscadail, i dtaighde, agus i dtionscnaimh chun iarrachtaí a uasmhéadú, dúbailt oibre a sheachaint agus acmhainní a threorú chun an tionchar is mó a bheith acu ar an talamh.

C. Glór aontaithe & soiléir do thailte portaigh

Guth dílis

Guth dílis, eolaíoch agus arna thacú ag an rialtais do thailte portaigh chun bealach inchreidte agus láidir a aimsiú chun acmhainní caipitil poiblí agus príobháideacha a thabhairt isteach.

Feasacht teaghlaigh

Próifíl na dtailte portaigh a ardú mar chosantóirí an athraithe aeráide agus a chinntiú go bhfuil feirmeoirí, úinéirí talún agus pobail ar an eolas faoi luach agus féidearthacht na dtailte portaigh. Áirítear leis sin an gá atá le fíis dhearfach a fhorbairt faoin ról ba cheart a bheith ag airígh talún ar thalamh athfhliuchta ar fud na hEorpa.

Guth comhpháirteach níos airde

Gá le cosantóir láidir do thailte portaigh i measc lucht déanta beartas agus ceannairí. Is gá tailte portaigh a chur i lár na cainte taobh le plé aeráide agus a chinntiú nach ndéantar dearmad orthu.

D. Réitigh níos inmharthana d'fheirmeoirí & d'úinéirí talún ar scála

Fás fásra ar oileán ar snámh sa Pholainn, Páirc Náisiúnta Slowinski. Grianghrafadóir: Klub Przyrodników

Dreasachtaí eacnamaíocha fadtéarmacha

Dreasachtaí airgeadais brabúsacha agus slána a fhorbairt d'fheirmeoirí agus d'úinéirí talún chun tailte portaigh a athfhluchadh, a chothabháil agus a athchóiriú, e.g., scéimeanna creidmheasa carbóin, Íocaíochtaí le haghaidh Seirbhísí Éiceachórais (ÍSÉ), agus scéimeanna íocaíochta bunaithe ar thorthaí.

Dlús a chur le heacnamaíocht na dtailte portaigh

Eacnamaíocht mhalartach maidir le tailte portaigh a chruthú agus airgeadas tráchtála a threorú isteach i sraith gníomhaíochtaí (talmhaíocht, pobail, éiceathurasóireacht, soláthar uisce, srl.) lena dtacaítear le hathfhluchadh tailte portaigh agus bithéagsúlacht e.g., slabhra breisluacha riascshaothraithe comhtháite.

Léirsithe ar an mórchóir

Cistiú agus acmhainní méadaithe chun léirsithe ar an mórchóir de chásanna athchóirithe agus riascshaothraithe a chur i bhfeidhm chun cás-staidéir rathúla cruthaithe a fhorbairt agus inmharthanacht eacnamaíoch an táirgthe a thaispeáint.

E. Cur chuige uile-Eorpach, lánpháirtithe le comhoibriú ilpháirtithe leasmhara

Comhrá oscailte agus trédhearcach

Tá comhoibriú oscailte ag teastáil ó thailte portaigh idir na tíortha go léir agus páirtithe leasmhara na dtailte portaigh ar fud na hEorpa chun an toradh is fearr a bhaint amach do thailte portaigh.

Trasearnála & ar gach leibhéal

Tá cur chuige ilghnéitheach ag teastáil ó thailte portaigh ar fud na rialtais, na réigiún agus na dtionscal. Éilítear leis seo go n-oibreoidh na páirtithe cearta le chéile le hionadaíocht ó gach grúpa páirtithe leasmhara. Tá gá leis an nasc idir aeráid, bithéagsúlacht, uisce agus bithéacnamaíocht a neartú.

Tógáil ar thionscnaimh atá ann cheana féin

D'fhéadfadh TTPE líonraí agus saineolas atá forbartha cheana féin a ghíaráil chun tacaíocht níos díri a chur ar fáil do thíortha Eorpacha. Ba cheart go seachnódh comhoibriú éifeachtach dúbailt iarrachtaí ach go gcuirfeadh sé rud bríoch eile leis chun páirtithe agus glúnta a thabhairt le chéile.

Comhpháirtithe tionscadail Carbon Connects ag teacht le chéile chun réitigh nuálacha a phlé do thailte portaigh ar fud na hEorpa. Kamp, an Ghearmáin.

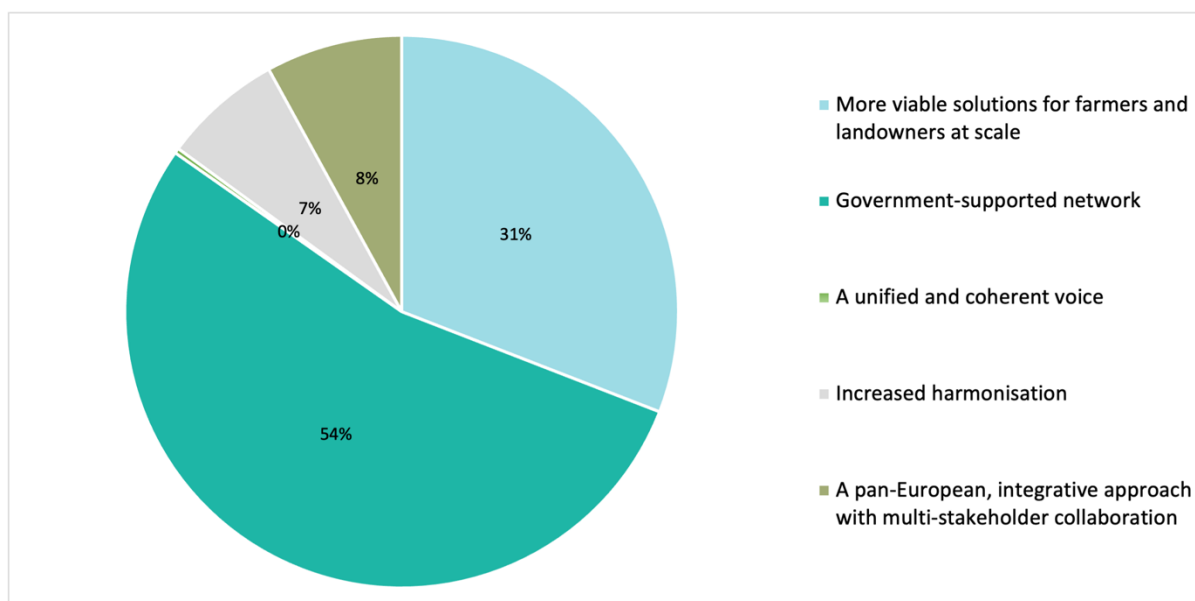
(iii) Riachtanais ardtosaíochta maidir le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa

Le linn na ceardlainne pearsanta, iarradh ar rannpháirtithe tosaíocht a thabhairt do agus rangú a dhéanamh ar na cúig phríomhriachtanas a aithníodh le linn an staidéir thurgnamhaigh atá leagtha amach thíos agus ansin aon riachtanais bhreise a d'aithin siad féin nó a n-eagraíocht a chur in iúl.

Léirítear leis an ngraf thíos gur aontaigh breis is 50% de na rannpháirtithe gurb í tacaíocht an rialtais an tosaíocht is airde. Chonaic 31% réitigh níos inmharthana d'fheirmeoirí agus d'úinéirí talún ar scála mar an riachtanas is mó agus rinne níos lú ná 8% comhchuibhiú méadaithe nó cur chuige lánpháirtithe uile-Eorpach agus comhoibriú ilpháirtithe leasmhara a rangnú mar an tosaíocht is airde.

Dúirt an lucht freastail go bhfuil na riachtanais go léir a aithníodh ceangailte. Mar shampla, mothaíodh go bhfuil guth aontaithe agus soiléir do thailte portaigh (e.g., feasacht teaghlaigh) tábhachtach toisc go méadaíonn sé feasacht as a dtiocfadh tacaíocht a fhaightear ón Rialtas.

Riachtanais leis an tosaíocht is airde arna aontú ag gach ceann de na cúig ghrúpa éagsúil ag an gceardlann

Source

Translation

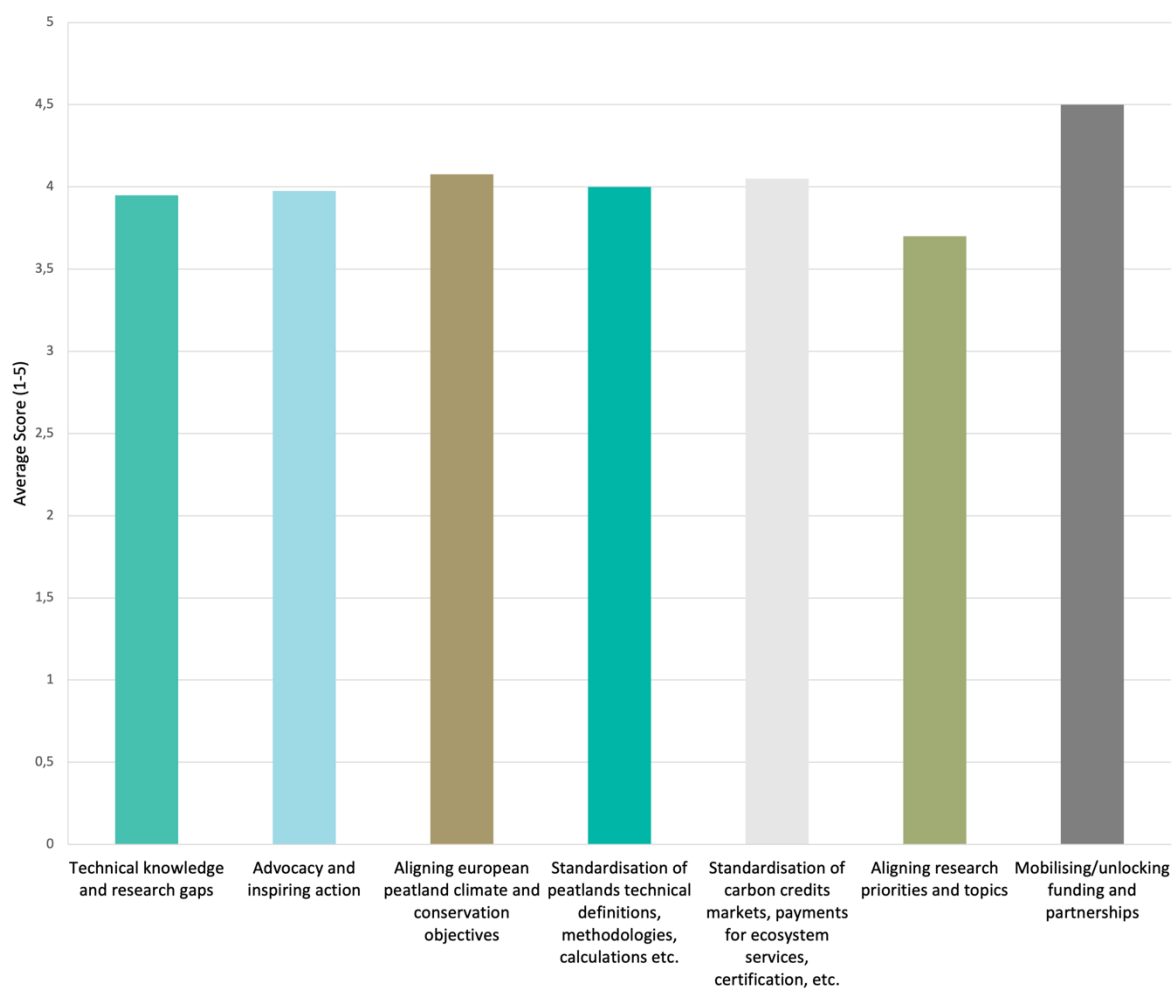

More viable solutions for farmers and landowners at scale	Réitigh níos inmhathana d'fheirmeoirí agus d'úinéirí talún ar scála
Government-supported network	Líonra a fhaigheann tacaíocht ón rialtas
A unified and coherent voice	Guth aontaithe agus soiléir
Increased harmonisation	Comhoiriúnú méadaithe
A pan-European, integrative approach with multi-stakeholder collaboration	Cur chuige uile-Eorpach, lánpháirtithe le comhoibriú ilpháirtithe leasmhara

(iv) Tairbhí a bhaineann le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa

Iarradh ar rannpháirtithe scór 1-5 (íseal-ard) a thabhairt do gach ábhar lena léiriú ar shíl siad go bhféadfaí leas a bhaint as TTPE sna réimsí a léirítear sa ghraf thíos. Tríd is tríd, bhí na scóir measartha cothrom ar fud na n-ábhar go léir le méadú imeallach do “Úsáid/cistiú a dhíghlasáil agus comhpháirtíochtaí”. Rinne na rannpháirtithe “Tosaíochtaí agus ábhair taighde a ailíniú” a scóráil beagán níos lú fabhair. Marcáladh gach gné go measartha dearfach le meánscór iomlána arda, ag léiriú dearcadh dearfach i leith gach tairbhe féideartha.

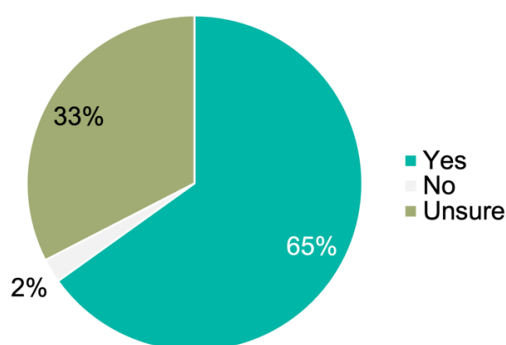
Cén chaoi a bhféadfadh TTPE an leas is fearr a dhéanamh do thailte portaigh ar fud na hEorpa?

Source	Translation
Technical knowledge and research gaps	Eolas teicniúil agus bearnaí taighde
Advocacy and inspiring action	Cosaint agus gníomh spreagthach
Aligning European peatland climate and conservation objectives	Cuspóirí aeráide agus caomhnaithe do thailte portaigh na hEorpa a ailíniú
Standardisation of peatlands technical definitions, methodologies, calculations, etc.	Sainmhínithe teicniúla, modheolaíochtaí, ríomhanna, srl. a chaighdeánú ar thailte portaigh.
Standardisation of carbon credits markets, payments for ecosystem services, certification, etc.	Margaí creidmheasanna carbóin, íocaíochtaí le haghaidh seirbhísí éiceachórais, deimhniú, srl. a chaighdeánú.
Aligning research priorities and topics	Tosaíochtaí agus ábhair taighde a ailíniú
Mobilising/unlocking funding and partnerships	Úsáid/cistiú agus comhpháirtíochtaí a dhíghlasáil

(v) Tacaíocht, ról, agus rannchuidiú le haghaidh Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa

An mbeadh suim agat/ag d'eagraíocht tacú leis an bpróiseas forbartha (e.g., freastal ar cheardlanna, ionadaíocht ar ghrúpa oibre, léiriú intinne a shíniú, srl.) de TTPE?

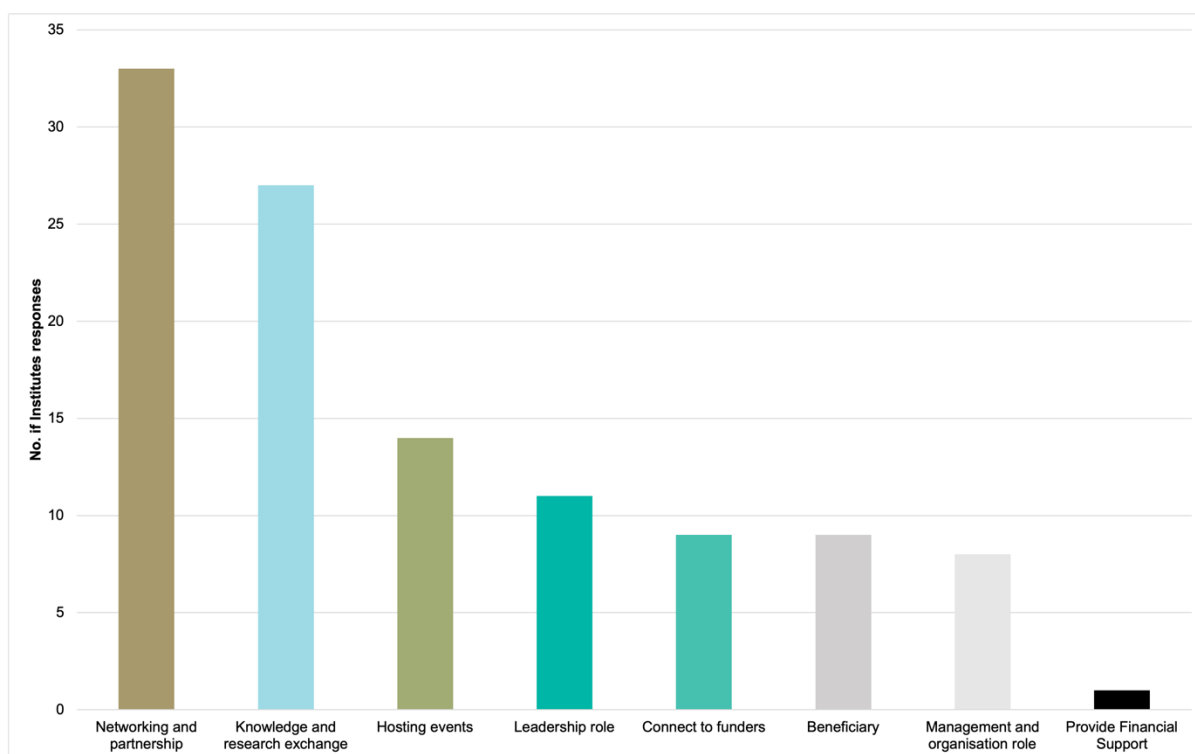

Source	Translation
Yes	Bheadh
No	Ní bheadh
Unsure	Éiginnte

Thug na rannpháirtithe le fios conas a shamhlaigh siad a ról nó a rannpháirtíocht i TTPE thar ocht gcatagóir; líonrú agus comhpháirtíocht, ról ceannaireachta, malartú eolais agus taighde, ceangal le maoinitheoirí, óstáil imeachtaí, tairbhí, nó bainistíocht, tacaíocht airgeadais a chur ar fáil, agus ról eagraíochta. D'fhéadfadh rannpháirtithe catagóirí iolracha a roghnú. Ba léir gurbh fhearr líonrú agus comhpháirtíochtaí agus malartú eolais agus taighde agus dúirt formhór na bhfreagróirí go mb'fhéidir go mbeadh suim acu tacú le TTPE sna cumais seo.

Thug 65% de na rannpháirtithe le fios go mbeadh suim acu tacú leis an bpróiseas forbartha (e.g., freastal ar cheardlanna, ionadaíocht ar ghrúpa oibre, léiriú intinne a shíniú, srl) agus thug 33% le fios nach mbeadh siad cinnte dá rannpháirtíocht mar gheall ar na cúiseanna seo a leanas; lagú ar scála domhanda, an gá le rannpháirtíocht ar leibhéal an phobail, easpa acmhainní airgeadais agus ama, agus an gá atá le haidhmeanna soiléire a bhunú ar dtús.

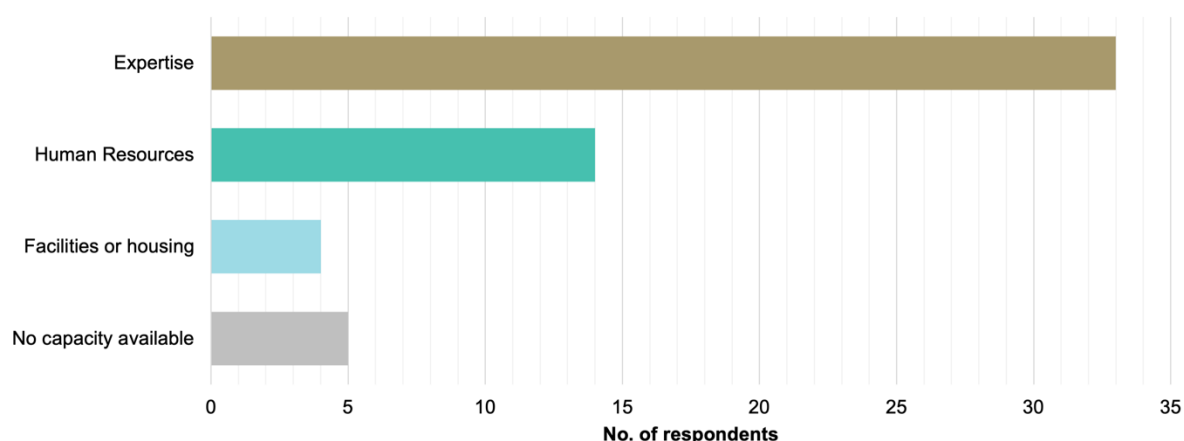
Conas a shamhlófa do ról nó do rannpháirtíocht i dTionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa?

Source	Translation
No. of institutes responses	Líon freagraí na n-institiúidí
Networking and partnership	Líonrú agus comhpháirtíocht
Knowledge and research exchange	Malartú eolais agus taighde
Hosting events	Óstáil imeachtaí
Leadership role	Ról ceannaireachta
Connect to funders	Nascadh le maoinitheoirí
Beneficiary	Tairbhí
Management and organisation role	Ról bainistíochta agus eagraíochta
Provide Financial Support	Tacaíocht airgeadais a chur ar fáil

Dúirt a bhformhór go mbeadh siad in ann acmhainní a chur ar fáil do TTPE trí shaineolas a sholáthar (77%), agus forálacha acmhainní daonna ina dhiaidh sin (33%). Ní dúirt ach 9% de na freagróirí go mbeadh siad in ann áiseanna nó tithíocht den tionscnamh a chur ar fáil. Nocht 12% nach raibh aon acmhainn ar fáil. Baineann an freagra ard seo ar shaineolas freisin leis na freagróirí a tháinig go príomha ó chúlraí taighde agus eolaíochta.

Más infheidhme, cén chálíocht ina bhféadfá acmhainní a chur ar fáil do Thionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa?

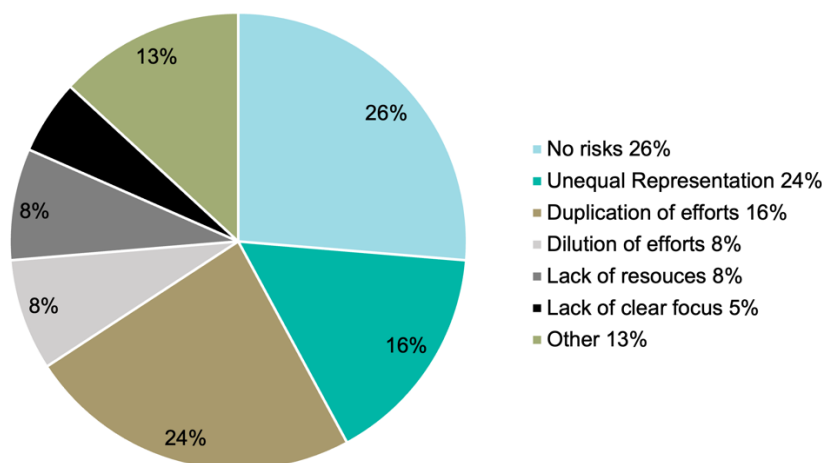

Source	Translation
Expertise	Saineolas
Human Resources	Acmhainní daonna
Facilities or housing	Áiseanna nó tithíocht
No capacity available	Acmhainn ar bith ar fáil
No. of respondents	Líon na bhfreagróirí

(vi) Na rioscaí a bhaineann le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa a fhorbairt

Fiafraíodh de na rannpháirtithe faoina rioscaí braite a bhaineann le TTPE a bhunú agus maidir le bacainní féideartha ar spriocanna straitéiseacha TTPE a aithint. D'fhreagair 26% de na rannpháirtithe nach raibh siad in ann aon rioscaí a aithint. Ba é an riosca ba mhó a bhraith freagróirí ná ionadaíocht éagothrom laistigh de TTPE, ag 24%, agus dúbailt iarrachtaí ina dhiad sin, 16%.

An bhfeiceann tú aon rioscaí féideartha a bhaineann le forbairt Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa? Más ea, sonraigh iad le do thoil.

Source	translation
No risks 26%	Gan rioscaí 26%
Unequal Representation 24%	Ionadaíocht Éagothrom 24%
Duplication of efforts 16%	Dúbailt iarrachtaí 16%
Dilution of efforts 8%	Lagú ar iarrachtaí 8%
Lack of resources 8%	Easpa acmhainní 8%
Lack of clear focus 5%	Easpa fócas soiléir 5%
Other 13%	Eile 13%

Riosca 1: Ionadaíocht éagothrom nó ionadaíocht mhíchuí

Ardaíodh inní maidir le heaspa cuimsiú na ngrúpaí páirtithe leasmhara ar fad i TTPE, go háirithe ag leibhéal an phobail agus d'fheirmeoirí nó úinéirí talún níos lú. Chomh maith leis sin, braitheadh gur chóir go mbeadh ionadaíocht ó gach tír le clúdach tailte portaigh san Eoraip - go háirithe agus moltaí beartais uile-Eorpacha á mbreithniú.

D'fhéadfadh cur chuige leathan beartais ó bharr anuas ó rialtais teacht ar fhriotaíocht an phobail toisc go bhféadfadh páirtithe leasmhara a mhothú go bhfuil siad eisiata ón bpróiseas. Dá bhrí sin, meastar go bhfuil rannpháirtíocht luath agus áitiúil le páirtithe leasmhara an-tábhachtach chun friotaíocht a sheachaint níos déanaí ag céim an fhorfheidhmithe beartais.

Riosca 2: Dúbailt iarrachtaí

Mhol rannpháirtithe go bhféadfadh TTPE forluí ar thionscnaimh agus eagraíochtaí tailte portaigh atá ann cheana féin. Tá an riosca ann go gcruthófar sraitheanna maorlathais nach bhfuil gá leo a chuirfidh stop le gníomhartha nó a dhéanfaidh gníomhartha níos riarthaí agus níos troime. Tugann sé sin le fios gur cheart TTPE a fhorbairt ar líonraí láidre atá ann cheana féin agus gan líonra a chruthú lena n-éilítear dúbailt acmhainní agus riaracháin.

Riosca 3: Lagú ar iarrachtaí

Thug rannpháirtithe le fios go bhfuil an riosca ann go ndéanfaí iarrachtaí domhanda a lagú (lagú trí ró-scaipeadh acmhainní) mura bhfuil na hiarrachtaí atá ann cheana féin agus na páirtithe leasmhara ailínithe go maith. Dá bhrí sin, tá sé tábhachtach comhfhís a aimsiú le fócas soiléir uathúil agus lena n-áirítear na páirtithe leasmhara go léir.

Riosca 4: Easpa acmhainní le bheith rannpháirteach

Bhí imní ar roinnt páirtithe leasmhara agus rannpháirtithe sa staidéar turgnamhach go bhféadfadh easpa foirne agus cistithe leordhóthanaí a bheith mar fhachtóir teorantach ar chomhoibriú agus ar rannchuidiú le forbairt TTPE. Mar gheall ar sin, tá sé tábhachtach an próiseas chun cistiú agus acmhainní a aithint, agus rochtain a fháil orthu ina dhiaidh sin, chun na hiarmhairtí inmhianaithe a bhaint amach a mheas.

Riosca 5: Easpa fócas soiléir nó nideoige

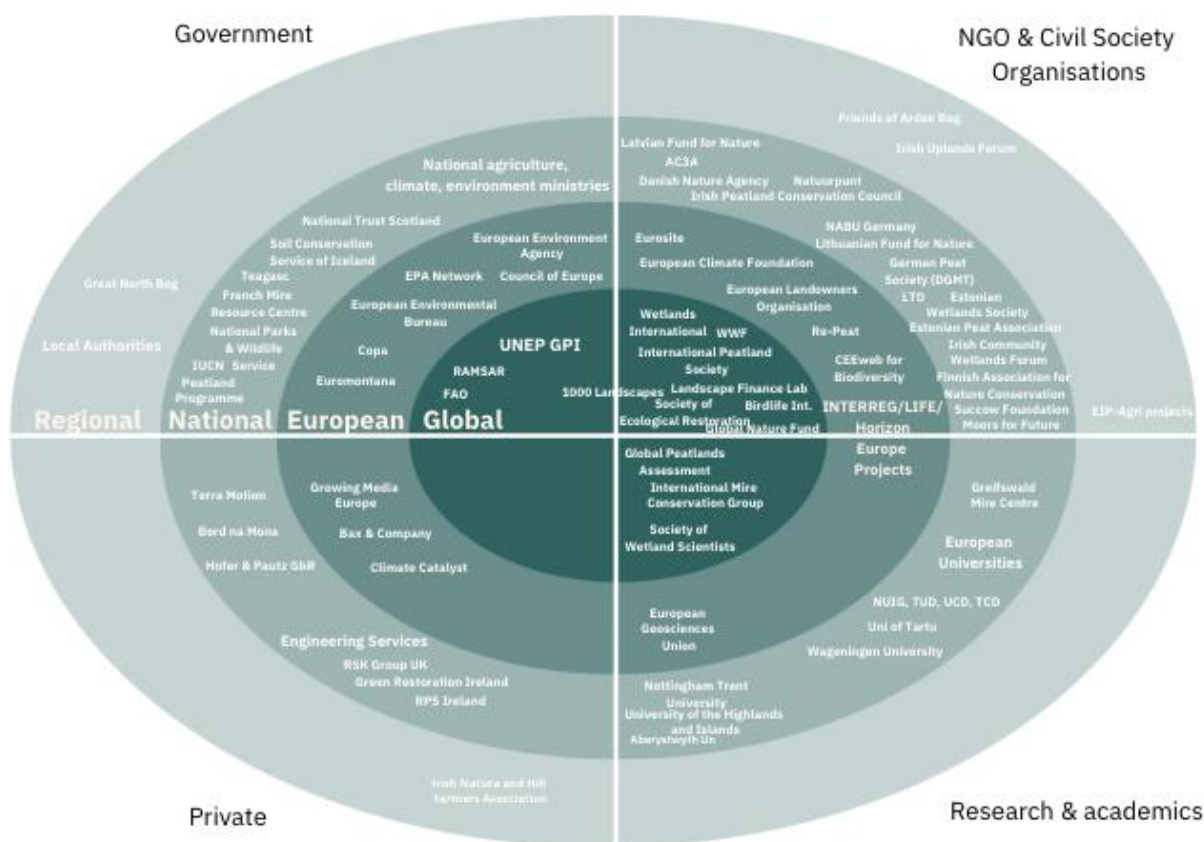
Luaigh rannpháirtithe an staidéir thurgnamhaigh go bhfuil an riosca ann nach n-aimseoidh TTPE a nideoige, agus go mbeadh sé in iomaíocht le struchtúir atá ann cheana féin agus go lagófaí iad dá bharr. Ina theannta sin, tá tuiscint shoiléir ar an téarmaíocht tábhachtach chun aon mhíthuiscint a chosc idir, mar shampla, caomhnóirí tailte portaigh agus forbróirí tailte portaigh. Arís, léiríonn sé seo nach mór fócas soiléir a bheith ag TTPE lena gcuirtear breisluach ar fáil go huathúil.

(vii) Líonraí atá ann cheana féin

Ar leibhéal domhanda, tá tionscnaimh mhóra a oibríonn le tailte portaigh, mar shampla, Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh, Tionscnamh Bainistíochta na dTailte Portaigh ASEAN, “MoorDialog” na Gearmáine agus Comhairle Nordach na nAirí. Liostaigh na rannpháirtithe líonraí a bhfuil siad ina gcuid dóibh chun bonn eagraíochtaí atá ann cheana féin a bhailiú ar féidir forbairt orthu agus iad a ghíaráil. Tá gach eagraíocht liostaithe san Fhoscríbhinn.

D’aontaigh na rannpháirtithe go mbeadh sé ríthábhachtach rannpháirtíocht feirmeoirí, táirgeoirí portaigh agus úsáideoirí trí phróiseas rannpháirtíochta oscailte lena chinntiú go mbeadh guth acu, go bhfoghlaimeoidís uathu agus chun cothromaíocht a chruthú de na tuairimí éagsúla atá ann maidir le tailte portaigh. Bhí sé ina riachtanas athfhillteach fíís láidir a fhorbairt do TTPE agus an tairbhe a aithint do pháirtithe leasmhara éagsúla i dtéarmaí tailte portaigh a athchóiriú. Chun é seo a bhaint amach, bheadh sé riachtanach go mbeadh páirtithe leasmhara le tuairimí éagsúla ar bhainistiú tailte portaigh páirteach.

Léarscáiliú na n-eagraíochtaí agus na líonraí a bhaineann le tailte portaigh

Source	Translation
Government	Rialtas
NGO & Civil Society Organisations	ENR & Eagraíochtaí Sochaí Sibhialta
Private	Príobháideach
Research & academics	Taighde & acadóirí
Regional	
Friends of Ardee Bog	Friends of Ardee Bog
Irish Uplands Forum	Fóram Ardtailte na hÉireann
Great North Bog	Great North Bog
EIP - Agri projects	Tionscadail EIP - Agri
Local authorities	Údaráis áitiúla
Irish Natura and hill ferment Association	Irish Natura and Cumann Feirmeoirí Sléibhte
National	
National agriculture, climate, environment ministries	Aireachtaí náisiúnta talmhaíochta, aeráide, comhshaoil
National Trust Scotland	National Trust Scotland
Soil Conservation	Caomhnú Ithreach

Service of Iceland	Seirbhís na hÍoslainne
TEagase	Teagasc
French Mire	Bogaigh na Fraince
Resource Centre	Ionad Acmhainne
National Parks & Wildlife	Páirc Náisiúnta & Fiadhúlra
IUCN Service	Seirbhís AICD
Peatland Programme	Clár Tailte Portaigh
Latvian Fund for Nature	Ciste na Laitvia don Dúlra
AC3A	AC3A
Danish Nature Agency	Gníomhaireacht Dúlra na Danmhairge
Natuurpunt	Natuurpunt
Irish Peatland Conservation Council	Comhairle Caomhnaithe Phortaigh na hÉireann
NABU Germany	NABU na Gearmáine
Lithuanian Fund for Nature	Ciste na Liotuáine don Dúlra
German Peat	Portach Gearmáinise
Society (DGMT)	Cumann (DGMT)
LTO	LTO
Estonian	Eastónach
Wetland Society	Cumann Bogaigh
Estonian Peat Association	Cumann Portaigh na hEastóine
Irish Community	Pobal na hÉireann
Wetlands forum	Fóram Bogaigh
Finnish Association for Nature Conservation	Cumann na Fionlainne um Chaomhnú an Dúlra
Succow Foundation	Succow Foundation
Moors for Future	Moors for Future
Terra Motion	Terra Motion
Bord na Mona	Bord na Móna
Hofer & Pautz GbR	Hofer & Pautz GbR
Engineering Services	Seirbhísí Innealtóireachta
RSK Group UK	RSK Group RA
Green Restoration Ireland	Green Restoration Ireland
RPS Ireland	RPS Ireland
Nottingham Trent University	Ollscoil Nottingham Trent
University of the Highlands and Islands	Ollscoil na nGarbhchríocha agus na nOileán
Wageningen University	Ollscoil Wageningen
Uni of Tartu	Ollscoil Tartu

NUIG, TUD, UCD, TCD	Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath, Ollscoil na hÉireann, Baile Átha Cliath, Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath
European Universities	Ollscoileanna na hEorpa
Greifswald Mire Centre	Ionad Bogaigh Greifswald
European	Eorpach
European Environment Agency	An Ghníomhaireacht Eorpach Comhshaoil
Council of Europe	Comhairle na hEorpa
EPA Network	Líonra GCC
European Environmental Bureau	An Biúró Eorpach Comhshaoil
Copa	Copa
Euromontana	Euromontana
Eurosite	Eurosite
European Climate Foundation	Fondúireacht na hEorpa um an Aeráid
European Landowners Organisation	Eagraíocht Úinéirí Talún na hEorpa
Re-Peat	Ath-Phortach
CEEweb for Biodiversity	CEEweb for Biodiversity
INTERREG/LIFE/	INTERREG/LIFE/
Horizon Europe Projects	Tionscadail Horizon na hEorpa
Growing Media Europe	Growing Media Europe
Bax & Company	Bax & Company
Climate Catalyst	Climate Catalyst
European Geosciences Union	Aontas Geo-eolaíochtaí na hEorpa
Global	Domhanda
Global Peatlands Assessment	Measúnú Domhanda Tailte Portaigh
International Mire Conservation Group	Grúpa Idirnáisiúnta um Chaomhnú Bogaigh
Society of Wetland Scientists	Cumann na nEolaithe Bogaigh
Wetlands international	Bogaigh Idirnáisiúnta
WWF	WWF
International Peatlans Society	Cumann Idirnáisiúnta na dTailte Portaigh
Landscape Finance Lab	Landscape Finance Lab
RAMSAR	RAMSAR
FAO	EBT
1000 Landscapes	1000 Tírdhreach
Society of Ecological Restoration	Cumann Athchóirithe Éiceolaíochta
Global Nature Fund	Ciste Dúlra Domhanda
Birdlife Int..	Birdlife Int.
UNEP GPI	CCNA TDTP

4. Conclúid agus na chéad chéimeanna eile

Aithníodh sa staidéar turgnamhach de chuid Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa riachtanais atá ag teacht chun cinn le haghaidh líonra le tacaíocht ón rialtas do thailte portaigh ar fud na hEorpa trí rannpháirtíocht le grúpaí éagsúla páirtithe leasmhara Éireannacha agus idirnáisiúnta.

Is féidir iad seo a shainiú mar;

- **Tacaíocht a fhaightear ón Rialtas** chun feachtas pholaitiúil a mhéadú, cistiú ar an mórchoir a dhíghlasáil agus malartú a spreagadh ar gach leibhéal;
- **Comhoiriúnú méadaithe** chun fíis choiteann a leagan amach, cuir chuige inchomparáide a chruthú agus tacú le gníomhaíochtaí comhordaithe;
- **Glór aontaithe soiléir** do thailte portaigh a bhfuil tacaíocht acu ón eolaíocht agus ó rialtais, próifíl na dtailte portaigh a ardú, agus cruthaítear leis guth comhpháirteach níos airde;
- **Réitigh níos inmhathana** d'fheirmeoirí agus d'úinéirí talún ar scála lena díreann ar dhreasachtaí eacnamaíocha fadtéarmacha, lena gcuirtear dlús le heacnamaíocht na dtailte portaigh, agus lena dtacaítear le suíomhanna píolótacha ar an mórchoir;
- Agus tá **cur chuige lánpháirtithe uile-Eorpach** le comhoibriú ilpháirtithe leasmhara lena gcuirtear comhrá oscailte agus trédhearcach ar fáil, trasearnála agus ar gach leibhéal páirtithe leasmhara, agus déantar tionscnaimh atá ann cheana féin a fheabhsú.

D'fhéadfadh Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa tarraingt ar thaithí Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh (agus líonraí eile atá ann cheana) faoi stiúir CCNA, ar shaineolas na mball agus ar na ceachtanna a foghlaimíodh. Tugann an staidéar le fios gur deis é TTPE, atá nasctha le líonra bunaithe, móiminteam a chruthú agus eolas a roinnt, foghlaim óna chéile, agus infheistíocht a mhéadú i gcosaint agus athchóiriú na dtailte portaigh, sa staidéar trí thacaíocht a fhaightear ón rialtas ar fud na hEorpa agus le tacaíocht ó chomhpháirtithe ilpháirtithe leasmhara trí chomhpháirtíochtaí straitéiseacha a bhunú do thailte portaigh. D'fhéadfadh TTPE cabhrú le tíortha feidhmiú go comhoibríoch i dtreo na comhchuspóirí de thailte portaigh luachmhara a chaomhnú ar fud na hEorpa agus cur go mór leis na hiarrachtaí domhanda chun gníomhaíocht a chur chun cinn don dúlra, don aeráid agus do dhaoine.

Moltaí

Is é an chéad chéim eile i bhforbairt TTPE ná an fhís agus an coincheap tosaigh a fhorbairt. Ba cheart é sin a chomhforbairt le tíortha Eorpacha eile agus le saineolaithe mar ullmhúchán

do chruinniú idirnáisiúnta i dtreo dheireadh 2022 chun coincheap TTPE a fhorbairt tuilleadh. Tar éis na céime turgnamhaí, ba cheart Céim Ullmhúcháin a thionscnamh, lena n-áirítear grúpa ullmhúcháin a bheadh comhdhéanta go príomha d'ionadaithe rialtais Eorpacha agus saineolaithe ar thailte portaigh, plean eagraíochtúil a chomhfhorbairt, agus imeachtaí éagsúla a eagrú.

Le linn na Céime Ullmhúcháin, ba cheart don ghrúpa ullmhúcháin líonra láidir de ceangail úra a fhorbairt idir ionadaithe beartais agus eolaíochta, na príomhchéimeanna do ghníomhaíocht tailte portaigh san Eoraip a phlé agus a chur in iúl, acmhainní a úsáid le haghaidh gníomhaíocht agus taighde ar thailte portaigh, agus an phróifíl agus an díograis a fhorfhéadú do thailte portaigh trí imeachtaí spreagúla agus dinimiciúla.

Ag deireadh na Céime Ullmhúcháin, ba cheart príomhghnéithe TTPE a fhoirmliú, a shainiú agus a chomhaontú, ionas go mbeidh forbairt TTPE réidh le bogadh go Céim Forbartha, a tharlódh thar 1-2 de bhlianta agus ina dhiaidh sin.

Foscríbhinn

Modheolaíocht Staidéir Turgnamhach: Tuilleadh Eolais

Agallaimh

Lean na hagallaimh ceisteanna réamhshainithe agus bhí siad thart ar 45 nóiméad ar fad. Rinneadh an suirbhé trí chóras bainistíochta suirbhéanna ar líne agus bhí 20 ceist ann, as a raibh 13 cheist oscailte agus seacht gceist aonrogha. D'fhreagair 43 freagróir ó níos mó ná sé thír Eorpach (le meánmhéid eagraíochta de 1000-10,000 duine) ceisteanna an tsuirbhé. Roinneadh an suirbhé le páirtithe leasmhara roghnaithe tailte portaigh a aithníodh roimh an bpróiseas agus trí Twitter agus LinkedIn. Bhí an suirbhé ar oscailt ó mhí Feabhra go Márta 2022.

Ceardlanna

Bhí an clár seo a leanas ag an gceardlann phearsanta:

Seisiún 1

Príomh-óráidí

- *Fáilte & Réamhrá* - SPNF na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht - Suzanne Nally
- *Tionscnamh Domhanda Tailte Portaigh* - Clár Comhshaoil NA - Dianna Kopansky
- *Forbairt ar thionscnaimh atá ann cheana féin* - Eurosite - Wojciech Mróz
- *Riachtanais atá ag teacht chun cinn maidir le Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa: Torthaí go dtí seo* - Bax & Company - Cisca Devereux
- *Teachtaireacht ón Aire Stáit* - Malcolm Noonan TD

Canbhasáil: Déan scrúdú domhain ar na príomhriachtanais a d'fhéadfadh TTPE aghaidh a thabhairt orthu

- *Cad iad na príomhriachtanais don chomhoibriú san Eoraip? (Ag cur in ord tosaíochta ó ard go híseal)*
- *Conas a d'fhéadfadh comhoibriú Eorpach luach a chur leis na riachtanais sin?*

Seisiún 2

Scrúdaigh na ról, na tionscnaimh agus na rannchuidithe féideartha lena bhféadfaí TTPE a fhorbairt

- *Cad iad na tionscnaimh agus na heagraíochtaí tailte portaigh breise ar féidir TTPE a fhorbairt orthu? Cén chaoi a gcuirfid páirtithe leasmhara le tuairimí éagsúla ar an mbainistíocht ar thailte portaigh faoi láthair agus amach anseo?*

- *Conas a shamhlaíonn tú Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa i dtéarmaí Gníomhaíochtaí, struchtúir éifeachtacha, agus acmhainní?*

Liosta de na líonraí atá ann cheana féin atá ag obair le tailte portaigh

Tionscnamh 1000 Tírdhreach	DOMHANDA
4 Returns Partnership	NL
Cairde Éanlaith Éireann	IE
British Ecological Society Special Interest Group (Peatland)	RA
CEEweb for Biodiversity	DOMHANDA
Cell Explorers	IE
Fóram Bogaigh an Phobail	IE
Deutsche Gesellschaft für Moor NAd TorfkNAde e.V.	DE
EC Horizon Green Deal Cluster	AE
Cumann Bogaigh na hEastóine	EST
EU CAP	AE
Europarc Euromontana	AE
Flow Country Research Hub	RA
Cumann Tailte Portaigh na Gearmáine	DE
Ciste Dúlra Domhanda	DE
Measúnú Domhanda na dTailte Portaigh	DOMHANDA
Tionscnamh Domhanda na dTailte Portaigh	DOMHANDA
Ionad Bogaigh Greifswald	DE
Growing Media Europe	EURO
Harte Peat	NL
Industrieverband Garten e.V.	DE
Grúpa Idirnáisiúnta um Chaomhnú Bogaigh	DOMHANDA
Cumann Idirnáisiúnta na dTailte Portaigh	DOMHANDA
Ionad Idirnáisiúnta na dTailte Portaigh Trópaiceacha	DOMHANDA
Tionscadal Interreg CANN	AE
Pobal Portaigh na hÉireann	IE
Comhairle Caomhnaithe Phortaigh na hÉireann	IE
IUCN Peatland Programme	RA
Living Lakes	RA
Líonra Oifigeach Oidhreachta an Údaráis Áitiúil	IE

Comhpháirtíocht Ceannaireachta Lú	IE
Ollscoil Lund	SE
Líonra Bogaigh Mhuineacháin	IE
NABU Deutschland	DE
An tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra	IE
National Parks England	RA
National Peatland Group (Scotland)	RA
New Peatland Research Group at the University of Plymouth	RA
AgInnov Ollscoil na hÉireann, Gaillimh	IE
Peat East	RA
Peatland Early Career Researchers Network @Peatlands_ECR	Na Stáit Aontaithe
RePeat	EURO
Scotland wide Peatland ACTION rNA by NatureScot	RA
Cumann Athchóirithe Éiceolaíochta	DOMHANDA
Cumann na nEolaithe Bogaigh	DOMHANDA
Suoseura (Cumann Talamh Portaigh na Fionlainne)	FIN
Innealtóireacht Timpeallachta CTBÁC	IE
The Living Bog	RA
An Bhreatain Bheag-Éire	IE
Bogaigh Idirnáisiúnta	DOMHANDA
Acadamh Óige	DOMHANDA

Le buíochas leis na heagraíochtaí, na tionscadail, na hinstiúidí nó na cuideachtaí a ghlac páirt sa cheardlann, sna hagallaimh, sa suirbhé agus sa seisiún ar líne, ar a raibh siad seo a leanas:

AC3A	FR
Cairde Éanlaith Éireann	IE
Ollscoil BOKU an Vín	AT
Bord na Móna	IE
CAN Europe	EURO
Tionscadal CANN	IE
Care-Peat	NWE
Climate Catalyst	RA
Coillte	IE

Fóram Bogaigh an Phobail	IE
Gníomhaireacht Dúlra na Danmhairge	DK
Deutsche Landschaftspflegeverband	GER
Durham County Council	RA
An Banc Eorpach Infheistíochta	EURO
An Ghníomhaireacht Eorpach um Chaomhnú	EURO
Eurosite	EURO
ERINN Innovation	IE
Estonian Fund for Nature - LIFE Mires Estonia	EE
Cumann Úinéirí Talún na hEorpa	EURO
EBT	NA
Ollscoil Luimnigh	IE
FarmPeat	IE
Green Restoration Ireland	IE
Ionad Bogaigh Greifswald	GER
Iontaobhas Abhann Inis Eoghain	IE
Cumann Idirnáisiúnta na dTailte Portaigh	DOMHANDA
Comhairle Caomhnaithe Phortaigh na hÉireann	IE
Cumann Talamh Portaigh na hÉireann	IE
Coiste Bogaigh Ramsar na hÉireann	IE
IUCN- UK Peatland Code	RA
Landscape Finance Lab	AT
Ciste na Laitvia don Dúlra	LV
Ciste na Liotuáine don Dúlra	LT
LTO Noord	NL
Fondúireacht Michael Succow	GER
NABU	GER
Natuurpunt	BE
North Pennines AONB	RA
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh	IE
Wetland Products Foundation	NL/GER
Pelkiufondas	LT
Ramsar	DOMHANDA
Ath-Phortach	DOMHANDA

River Trust Ireland	IE
RPS- Béal Feirste	IE
Teagasc	IE
Coláiste na Trionóide, Baile Átha Cliath	IE
Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath	IE
Coláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath	IE
Ollscoil Plymouth	RA
Ollscoil Tartu	EE
Van Hall Larenstein	NL
Fearann Iníne Uaitéir	IE
Bogaigh Idirnáisiúnta	DOMHANDA

Ceisteanna Suirbhé

- (viii) Cad é do ról?
- (ix) Más infheidhme, cén cineál eagraíochta í?
- (x) Más infheidhme, cé chomh mór agus atá d'eagraíocht?
- (xi) Cad iad na príomhdhúshláin atá romhat féin nó ag d'eagraíocht maidir le bainistiú agus athchóiriú tailte portaigh?
- (xii) Cad iad na dúshláin eile atá romhat féin nó ag d'eagraíocht maidir le tailte portaigh?
- (xiii) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Eolas teicniúil agus bearnaí taighde
- (xiv) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Cosaint agus gníomh spreagthach
- (xv) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Aeráid thailte portaigh na hEorpa agus cuspóirí caomhnaithe a ailíniú
- (xvi) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Sainmhínithe teicniúla, modheolaíochtaí, ríomhanna, srl. a chaighdeánú ar thailte portaigh.
- (xvii) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Margaí creidmheasanna carbóin, íocaíochtaí le haghaidh seirbhísí éiceachórais, deimhniú, srl. a chaighdeánú.

- (xviii) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Tosaíochtaí agus ábhair taighde a ailíniú
- (xix) Cé acu de na gnéithe seo a leanas a mbeadh an tairbhe is mó ag Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa as aghaidh a thabhairt uirthi?: Úsáid/cistiú agus comhpháirtíochtaí a dhíghlasáil
- (xx) An bhfeiceann tú aon rioscaí féideartha a bhaineann le forbairt Tionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa? Más ea, sonraigh iad le do thoil.
- (xxi) Conas a shamhlófá do ról nó do rannpháirtíocht i dTionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa?
- (xxii) Más infheidhme, cén cháilíocht ina bhféadfá acmhainní a chur ar fáil do Thionscnaimh Tailte Portaigh na hEorpa?
- (xxiii) Cad iad na líonra a bhfuil tú rannpháirteach ann cheana féin a d'fhéadfaí a fhorbairt do Thionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa, más ann? An bhfuil aithne agat ar aon eagraíochtaí ábhartha eile?
- (xxiv) An bhfuil aon mholtaí agat maidir le conas a d'fhéadfaí Tionscnamh Tailte Portaigh na hEorpa a bhunú agus a fheidhmiú (m.sh. struchtúr, foinse cistithe, cineál ceannaireachta, comhpháirtíocht, srl.)?
- (xxv) An mbeadh suim agat/ag d'eagraíocht tacú leis an bpróiseas forbartha (e.g., freastal ar cheardlanna, ionadaíocht ar ghrúpa oibre, léiriú intinne a shíniú, srl.) de TTPE?
- (xxvi) An mbeadh suim agat é seo a phlé tuilleadh? Má tá, tabhair sonraí teagmhála agus seoladh ríomhphoist le do thoil.

B'fhéidir nach mbreathnaítear ar thailte portaigh mar chroí agus anam an náisiúin – meastar níos fearr iad mar a ae agus a duáin – mar chuid ríthábhachtach dár n-anatamaíocht agus dár sícé nach dtugaimid mórán airde uirthi.

Ba chóir go mbeadh siad mar ár gciste is mó agus fós le blianta fada anuas tá neamhaird déanta againn orthu. nó rinne muid iad a dhúshaothrú nó a scrios go gníomhach.

Manchán Magan

(Scríbhneoir & Craoltóir Éireannach)

Le tuilleadh eolais a fháil faoin tuarascáil seo, déan teagmháil le:

RTRÁO: Adele Shelton peatlandsmanagement@housing.gov.ie

RTBM: Joan McDougall EPIProject@agriculture.gov.ie

Bax & Company: Cisca Devereux, Lisa Wiatschka & Sebastiaan Van Herk epi@baxcompany.com